

ZAKİR FƏXRİ

ŞEİRLƏR

“AXİRƏT”

Bir səhər yuxudan durarsan, qardaş,

Bilməzsən səhərdi,

ya axşam çağı...

Axar suların da

yolu dəyişib,

Görərsən əriyib Himalay dağı...

Yolların da sağ,

solu dəyişib,

Suların altında qalıb qəbirlər,

Sular da qəbrinin üstündən axır...

Ruhun da göylərdən

qəbrinə baxır...

Baxarsan, elə hey

gözün axtarar...

Amma görərsən ki,

Nə bir inni-cinni,

nə bir can qalıb.

Nə bəla, nə xəta,

nə də qan qalıb...

Sularda ovulub,

əriyib hər şey,

Nə səs, nə bir səda,

...kiriyyə hər şey.

Daşlar ağac olub,

ağaclar da daş...

Sən özün-özündə

batmısan, qardaş!
Nə nar ağacları,
nə əncir, üzüm,
Nə alma, nə püstə,
nə badam qalıb.
Dünyanı su basıb,
dünya bir ada,
Bu kiçik adada
tək Adəm qalıb...

Adanın köksündə sevgi çatları...
Nə Həvva görünür, nə övladları...

“ÇİYNİMDƏ TABUT GƏZİRƏM”

Alışdım tək daşımağa,
Çiynimdə yük daşımağa.
Yer yox bir tük daşımağa -
Çiynimdə tabut gəzirəm.

Dolaşıram dağı-daşı,
Nə zər, nə yaqut gəzirəm.
Düyün-düyün yollarımı
Aça-aça oxuyan, bir
Kökdən düşmüş ud gəzirəm -
Çiynimdə tabut gəzirəm.

Gəzirəm dörd bir tərəfi
Bilmirəm, yolum haradı?
Çəkir məni sirr tərəfi...
Ölümü gördüm deyəsən,
Görəsən ölüm haradı?

Suyuna dodaq dəyməmiş,
Köksünə ayaq dəyməmiş,
Sinəsinə ox dəyməmiş
Gözdən uzaq yurd gəzirəm -
Çiynimdə tabut gəzirəm.

Dörd yana meydan sulayan,
Səsi ruhumu dalayan,
Axirət deyib ulayan
Yalqız qalmış Qurd gəzirəm -
Çiynimdə tabut gəzirəm.

Balalar çiçək doğulur,
Gül doğulur balalar.
Balalar göyçək doğulur.
...qul doğulur balalar.
Torpaqdan altun doğulur,
Daşlardan yaqut doğulur.
Nədənsə şair doğulan
Çiynimdə tabut doğulur.

Çox göynətdi ürək məni,
Dərdsiz ürəyə qurd düşər...
Silkələmə, fələk, məni -
Çiynimdəki tabut düşər!..

“BİR AZ DA SEVDİM SƏNİ...”

Dağ çayının önündə
Axar sulara baxdım.
Qoşulub göy sulara
Sular axdıqca axdım...
Yenə yadıma düşdün,
Xatirə-xatirə sən
Gözlərimdən ötüşdün.
Pıçıldayıb adını
Axar sulara tutdum.
Bir az da sevdim səni,
Amma bir az unuttum...

Kirələrdə dolaşdım
Küçə-küçə... şəhəri.
Yuxusuz gözlə açdım
Neçə-neçə səhəri...
Kimsəm, arxam olmadı,
Başım üstə bir sınıq,
Bir uçuq dam olmadı...
Tək pencəkdə keçirdim
Qarlı, şaxtalı qışı.
Sərt şaxtada, soyuqda,
Ayazda sevdim səni -
Bir az da sevdim səni...
Tanıtdım mən sevgimi,
Yola-rizə tanıtdım.
Qısıldım tək sevgimə,
Çölə, düzə tanıtdım.
Bir az da sevdim səni,
Amma bir az unuttum...

Egey sahillərində
Tənha ruhun dolaşır,
Bir-birinə qaynaşır.
Gömgöy ləpələr coşur,
Bir vaxtsız ayrılığa
Qərib türkülər qoşur.
Göynər ruhuna hopur,
Xatırlaya-xatırlaya
Sahildə dolaşıram...
İçimdən bir ah qopur.
Dərindən nəfəs alıb
Bir udum hava uddum,
Bir az da sevdim səni,
Amma bir az unuttum...

Aramla yağış yağır,
Üstüm-başım islanıb.
Sinə daşın islanıb,
Daş heykəldən boylanıb
Baxırsan fağır-fağır...
Arxamca su atardın,
Kövrək gözlərin o an
Doluxsunub dolardı.
Bəlkə də yağış deyil,
Yağan həməən sulardı...
Başım üstə dolaşan
Kövrək, qərib buluddun...
Bir az da sevdim səni,
Amma bir az unuttum...

Köçəri quşlar da yox,
Göy üzü bomboş qalıb.
Payız, bahar, yay köçüb,
Yuvamda tək qış qalıb.
Dərdimi boşaltdım
Ayrılıq quyusuna,
Xatirə bir daş atdım...
Aylar, illər ötsə də,
Hər an səni gözlədim.

Dönmədin... nə gizlədim,
Sevginə çox umuddum.
Bir az da sevdim səni,
Amma bir az unuttum...

“QAYTAR, ANA, QAYTAR MƏNİ BEŞİYƏ”

Ərk etdiyim dostlar da
üzümə durdular...
Sevdiyim qızlar da
sevgimi üzümə vurdular.
Körpə-körpə umudlarım
bu yollarda əldən salıb
məni tamam yordular.

Ömrün cırhacırında
qaldım üşüyə-üşüyə.
Qaytar, ana, qaytar məni beşiyə.

Avand işim tərs gəldi,
cüt səbir ötdü məndən,
gətirəndə nəhs gəldi...
Dilim gəlmədi təpinəm
hər səhər
yol üstü
qabağımdan keçən qara pişiyə.
Qaytar, ana, qaytar məni beşiyə.

Göy üzünün karrığı
görən gözlərin korruğu,
keçdiyim youn darlığı
oddadı məni, oddadı.
Mənə tuş gələsi sevinc
başım üstən addadı.
Bənd olmaya bilmədim
hər ağıldan düşüyə...
Qaytar, ana, qaytar məni beşiyə.

Hər payız, unatdı məni
tanişlar-bilişlər...
Üzümə, gözümə qonmağa

yer tapmadı gülüşlər.
Ciyərim siqaretə alışantək
üzüm-gözüm alışdı
qəm adlı bir nəşəyə.
Qaytar, ana, qaytar məni beşiyə.

Çəkilmişəm özümə,
yığılmışam içimə.
Kədər məni səsləmir
səsləmir sevinc məni,
kimsə səsləməz məni
bu darısqallıqdan
bir hovur çıxam eşiyə,
Qaytar, ana, qaytar məni beşiyə.

“O GÜNLƏR QAYITMASIN”

Qara xəbərin qorxusu
o gün ki, dünyanı bürüdü—
yanıb kül oldu
ağacların, yarpaqların yuxusu.

O gün ki,
insanların yaxasından
keçdi güllələr;
kömür-kömür oldu boylu zəmilər,—
gündüzləri günəşli, gecələri aylı zəmilər,

bürünüb isti çörək qoxusuna
Vətən torpağı
girdi əsgər Qədrin yuxusuna.

Şirin yuxudan
dixsinib güllə səsinə,
iti süngüyə döndü Qədir,
sancıldı düşməninin sinəsinə.
Yaxılanda gözlərə
bu xəbərin acısı,
hardan biləydi Qədrin böyük bacısı;
güllü ağ donu,
ağ güllü yaylığı
qaralacaq həsrətdən
qardaşının qara kağızı kimi...

“DÜNYAYLA ÜZ-ÜZƏ”

Üzünə, közünə saçı dağılmış,
taxtı viran olmuş, tacı dağılmış
Qonur göz, qara qaş, bir qara oğlan
Dolaşar dünyanı, gəzər biçərə
axtarar, dərdlərə tapammas çarə.

Cüyürün qaçarı, quşun uçarı...
Qara qaş, qonur köz, o qara oğlan
əlindən, dilindən salıb itirər
Bir eşqin sirtinə düşən açarı.

Getdiyi yollar da dalınca qaçar,
Gəldiyi yollara könlünü açar.
Torpağında gəzər, göyündə uçar
Qara qaş, qonur göz, o qara oğlan.

Qonur gözlərində qara yaş gəzər,
Qara ciyərində qara daş gəzər
Bu varlı dünyada cibi boş gəzər
Qara qaş, qonur köz, o qara oğlan.

Gözəl sevdalardan sönük adamlar,
Dost üzündən üzü dönük adamlar
Qarğıyar o ki var, hey danar onu
Gəzdiyi torpağa,
uçduğu göyə
Getdiyi yollara qısqanar onu.

Beləcə, beləcə yaşar dünyada
Gözündən, sözündən, özündən daşar.
Külündən püskürüb, gözündən daşar
Dünyayla üz-üzə bir oğlan yaşar...

“QALMAZ BELƏ, QALMAZ DÜNYA”

Aşıq Ədalətin «Yanıq Kərəmi»ni dinlərkən

Bıg yeri tərleyən igid,
Girəvə hərleyən igid.
İçində çərleyən igid
Qalmaz belə, qalmaz dünya.

Sığınar bir xəlvət döşə,
Qorxar baxtı bəndə düşə.
Boynunu bükmə, bənövşə,
Qalmaz belə, qalmaz dünya.

Könül verməzlər şər vaxtı
Arxanca bir qərib baxtı..
Qara qızın qara baxtı
Qalmaz belə, qalmaz dünya.

Övladların çıxdı naşı,
Qəm yükünü özün daşı
Axma anamın göz yaşı,
Qalmaz belə, qalmaz dünya.

“DÜNYA, QAYIT DÜNYAMIZA”

Arxanca mən su atmışam,
Gözləməkdə haqlıymışam
Mən ki gedib qayıtmışam,
Dünya, qayıt dünyamıza.

Bu bar ayrılıq barıdır,
Gözəllər erkən qarıdı
Yarıyan sənnən yarıdı,
Dünya qayıt dünyamıza.

Tale bizi yarıtmadı,
Yaramızı sarıtmadı,
Nəm gözləri qurutmadı,
Dünya, qayıt dünyamıza.

Daş da dönüb oğul olub,
Ərənlərin nağıl olub.
Körpələrə noğul doğub,
Dünya, qayıt dünyamıza.

Çəkdik hər çəkilən qəmi,
Bu ömür-gün boş yerəmi?
Götür Əslini, Kərəmi
Dünya qayıt dünyamıza.

Torpağında ah göyərər,
Hər atılan ox göyərər.
Dönməsən günah göyərər
Dünya, qayıt dünyamıza.

“BİR CÜT UŞAQ ƏLLƏRİ”

Anam, bu ağını oxuma, anam...
Məzardan boy atıb, bir dərd uzanıb.
Yarışıb çökəcək yaxama, anam.
Baş alıb gələcək yuxuma, anam.

Anam, bu ağını oxuma, anam,
Hələ qurumayıb gözümün yaşı.
Gözümün yaşına çöküb islanıb,
Hələ qurumayıb körpə başdaşı.
O ürəyim qardaş, o canım qardaş,
Çözələnmiş ümid-gümanım qardaş,
Gözümün yaşını gəlib aparar,
Mənim varım-yoxum bu son umuddan
Bircə təsəllidən gəlib qoparar.

Anam, bu ağını oxuma... anam!
Bu dərdə-bəlaya yazar qardaşım.
Şirin yuxusundan haram oyanıb,
Yol alar üstümə, qaçar üstümə,
Körpə əllərini açar üstümə.

Anam, bu ağını oxuma, anam,
Səsinə məzardan oyana bilər.
O körpə ürəyi, uşaq ürəyi
Qüssə harayına, qəm naləsinə.
Qorxudan döyüküb dayana bilər.

Top-top oynamağa gələr məzarda,
Qaranlıq qəbirdə topunu tapmaz,
Birdən əl uzadıb axtarar orda,
Hey gəzib vurnuxar, qapını tapmaz.

Anam, bu ağını oxuma, anam.
O soyuq qəbirdən, oyuq qəbirdən
Bir cüt uşaq əlləri göyərüb qalxar...

“QARABAĞSIZ”

*(Mahir muğam ustadlarından biri çadır şəhərciyində:
- Xoş gəldin elinə, obana, nə yaxşı... dedi mənə və
“Şuşanın dağları”nı oxudu...)*

Dostlar, bağışlayın, əliboş gəldim,
Gəldim qapınıza mən, Qarabağsız.
Vallah, gözlərimdən çəkilib getmir
Duman Qarabağsız, çən Qarabağsız.

Ələ qələm aldım, əlim göynədi,
Hər adı gələndə dilim göynədi.
Çiçəyim göynədi, gülüm göynədi,
Bölündüm ortadan tən, Qarabağsız.

Sel də yox Saranı gəlib aparsın,
Bu dərdi, bəlanı bölüb aparsın.
Qoymayın sürüşüb, silib aparsın
Qara saçlarımı dən, Qarabağsız.

Könül sevdan vətən adlı bir bağa,
Göz aç, bir gör bağban kim oldu, qağa.
Dəmyə taleyinə min yağış yağa,
Bitirməz bir sünbül, dən, Qarabağsız.

“Qalmaz belə, qalmaz dünya” yazanda,
Ümid közərirdi könül sazında.
Zakir Fəxri hər üzünə yozanda,
Anasız yetimsən sən, Qarabağsız.